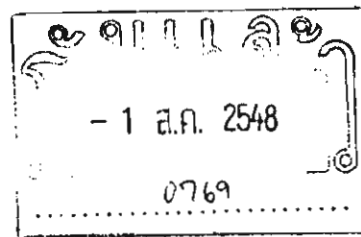
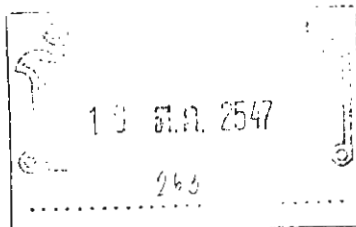

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
ฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย แนวทางการพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้เกิดประโยชน์กับชุมชน
บ้านตาหมอ ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

คณะผู้วิจัย		สังกัด
1. นายเจริญ	ยืนยง	กองทุนหมู่บ้านตาหมอ
2. นายธวัชชัย	สระบัว	กองทุนหมู่บ้านตาหมอ
3. นายสมบูรณ์	จ๋วนาน	กองทุนหมู่บ้านตาหมอ
4. นายประกอบ	เรืองเดช	กรรมการหมู่บ้าน
5. นายจรัญ	ชูหนู	กองทุนหมู่บ้านตาหมอ
6. นายอ่อนเนอ	จันธิปะ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขุนทะเล
7. นายโชคดี	สุตระกาญจน์	กองทุนหมู่บ้านตาหมอ
8. นายสุนทร	ชูวงศ์	กองทุนหมู่บ้านตาหมอ
9. นางจารึก	วรรณมณี	กองทุนหมู่บ้านตาหมอ
10. นางสาววิไลวรรณ	ศรีบรรจง	กองทุนหมู่บ้านตาหมอ

คำขอบคุณ

งานวิจัยโครงการ “แนวทางการพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้เกิดประโยชน์กับชุมชนบ้าน
ตาหมอ ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยทีมวิจัยที่
ได้เสียสละเวลาอันมีค่าของตนบางส่วนเพื่อมาร่วมกันระดมความคิดเห็น ช่วยกันแก้ปัญหา ช่วย
เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ และสรุปข้อมูล เพื่อให้โครงการดังกล่าวเสร็จสมบูรณ์และสามารถ
ตอบคำถามวิจัยได้ และที่ขาดเสียไม่ได้คือความร่วมมือร่วมใจจากกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ตาหมอ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านตาหมอและสมาชิกในชุมชนตาหมอที่ให้ความร่วมมือในการตอบ
แบบสอบถามและให้ข้อมูลเวลาที่ทีมวิจัยติดตามไปสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ทีมวิจัยต้อง
ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณเพื่อร่วมโครงการวิจัย โครงการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ
องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 7 โครงการที่ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดมาทุกครั้งที่ทีม
วิจัยบ้านตาหมอได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้ทีมวิจัยบ้านตาหมอได้ความ
คิดและแนวทางใหม่ ๆ ในการนำมาใช้กับทีมงานวิจัย นอกจากนี้ทีมวิจัยบ้านตาหมอยังได้รับ
กำลังใจจากเพื่อนร่วมโครงการวิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณแกนนำในหมู่บ้านบ้านตาหมอที่ให้ความร่วมมือในการร่วมกันแลกเปลี่ยน
เรียนรู้และร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อช่วยกันค้นหาแนวทางในการดำเนินงานให้กับทีมวิจัย

ขอขอบพระคุณทีมประสานงานวิจัยโครงการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร
การเงินชุมชน จากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่านที่ทำให้พวกเราชาวบ้านรู้จักกับคำว่า “วิจัย”
และช่วยในการประสานงานเป็นที่เลื่องคอยสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะในการทำงานแก่ทีมวิจัย
ตลอดจนให้กำลังใจกับทีมวิจัยบ้านตาหมอโดยไม่เหน็ดเหนื่อยและไม่ทอดทิ้ง

สุดท้ายขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค ที่ให้การ
สนับสนุนด้านงบประมาณ ที่ช่วยให้งานวิจัยบ้านตาหมอสามารถขับเคลื่อนมาสู่ความสำเร็จได้

คุณค่าที่ได้จากการงานวิจัยและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทีมงานขอมอบให้แก่หมู่บ้านตาหมอ
เพื่อให้เป็นบทเรียนและแนวทางในการทำงานต่อหมู่บ้านในอนาคตข้างหน้าตลอดไป

ทีมวิจัยกองทุนหมู่บ้านตาหมอ

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย แนวทางการพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้เกิดประโยชน์กับชุมชนบ้านตาหมอมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชน ศึกษาการจัดการของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อหาแนวทางพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกในหมู่บ้านตาหมอโดยใช้ แบบสอบถาม การประชุมระดมความคิดเห็นของกรรมการกองทุนหมู่บ้านและแกนนำในหมู่บ้าน ข้อมูลจากสภาภาพ การสังเกต ศึกษาเอกสารของกองทุน และการศึกษาฐานชุมชนต้นแบบ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก็จะวิเคราะห์ผลโดยโยงไปหาคำถาม เพื่อตอบวัตถุประสงค์และโจทย์วิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตาหมอในช่วงแรกไม่ได้เกิดจากการริเริ่มของแกนนำในหมู่บ้านแต่เป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายเงินทุนสู่ท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งทำให้สมาชิกและกรรมการขาดสำนึกในความเป็นเจ้าของ จากผลการศึกษาพบว่าผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตาหมอที่ชัดเจนคือ ทำให้เกิดแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำอีกแหล่งหนึ่งในชุมชน ช่วยให้สมาชิกได้หมุนเวียนกู้ยืมเงิน และเกิดการออมเงินตามเงื่อนไขที่กองทุนกำหนด แต่เงินทุนเหล่านี้ส่วนใหญ่สมาชิกไม่ได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์เพื่อเสริมการผลิตเท่าใดนัก เนื่องจากสมาชิกมีความเดือดร้อนเฉพาะหน้าในเรื่องอื่นๆอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องหนี้สินที่มีอยู่เดิม รวมทั้งค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและเรื่องการศึกษาของบุตรหลาน อีกทั้งระบบการจัดการของกองทุนก็ยังมีข้ออ่อนในเรื่องระบบทะเบียน บัญชีการเงิน ทำให้การทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตาหมอยังไม่สามารถบริหารกองทุนให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกและชุมชนเท่าไรนัก

จากผลการวิจัยที่ได้ทำให้กรรมการกองทุนได้รู้สาเหตุและปัญหาอย่างรอบด้านขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายในคือ ทีมวิจัยซึ่งเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกและชุมชนได้ชัดเจนตรงประเด็นยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้ 1) การบังคับใช้และปรับปรุงระเบียบให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น 2) การพัฒนาระบบทะเบียน บัญชีและการทำงบการเงินให้มีความชัดเจนถูกต้อง 3) การสร้างการมีส่วนร่วม โดยการคิดค้นกิจกรรมที่ทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มมากขึ้น สำหรับการขยายกิจกรรมไปสู่ธุรกิจชุมชนนั้นจากการดูงานและทดลองทำดูเรื่องกลุ่มข้าวสารเห็นว่ายังมีปัญหาไม่พร้อมอยู่มาก คงทำได้ยาก ทางที่ดีต้องให้กลุ่มสนใจเล็กๆเป็นผู้ดำเนินการก่อน เมื่อประสบผลสำเร็จค่อยขยายมาสู่กองทุน ซึ่งทีมวิจัยจะร่วมกันทดลองดำเนินการต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำขอบคุณ	ข
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
ประเด็นคำถามในการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย	4
พื้นที่วิจัย	4
แหล่งข้อมูล	4
การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	4
ระยะเวลาในการวิจัย	6
งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย	6
บทที่ 3 ผลการศึกษา	
ข้อมูลทั่วไปของบ้านตاهمو	7
ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านตاهمو	13
- กลุ่มแรงงานและธนาคารหมู่บ้าน	13
- กองทุนหมู่บ้านบ้านตاهمو	13
- กิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านบ้านตاهمو	23
- สรุปผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน	29
- ปัญหาของกองทุนหมู่บ้านบ้านตاهمو	29
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัย	
สรุปและวิเคราะห์ผลการวิจัย	32
บทเรียนที่ได้จากการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่น	34
ข้อเสนอแนะ	36
ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กองทุนหมู่บ้านบ้านตาหมอ

บ้านตาหมอดังอยู่หมู่ที่ 6 ต.ขุนทะเล อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช มีจำนวนครัวเรือน 314 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 1,295 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ ตามลำดับ

ในหมู่บ้านมีกลุ่มกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของชาวบ้าน ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มปืหมัก และกองทุนหมู่บ้านที่เกิดจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาล

กองทุนหมู่บ้านบ้านตาหมอ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2544 โดยได้รับการสนับสนุนเงินกองทุนจากรัฐบาลเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2544 มีสมาชิกกองทุนจำนวน 205 คน

ก่อนที่จะมาเป็นกองทุนหมู่บ้านได้มีจำนวนครัวเรือน 227 ครัวเรือนเข้าร่วมประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนโดยการประสานความร่วมมือของผู้นำหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชนและพัฒนารประจำตำบล

กองทุนหมู่บ้านบ้านตาหมอบริเวณประกอบด้วยคณะกรรมการ 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน ที่ปรึกษา 4 คน ซึ่งส่วนใหญ่คณะกรรมการทั้งหมดจะมาจากกรรมการกลุ่มองค์กรต่างๆที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน และกลุ่มปืหมัก ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาจะมาจากสมาชิกอบต. ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

สถานะกองทุนหมู่บ้านบ้านตาหมอในปัจจุบัน (สิงหาคม 2545)

- มีสมาชิกกองทุนจำนวน 205 คน
- เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกจำนวน 76,956 บาท
- เงินกองทุนหนึ่งล้านที่เหลือจากให้สมาชิกกู้จำนวน 34,143 บาท
- สมาชิกที่กู้เงินกองทุนจำนวน 89 ราย รวมเป็นเงิน 1,088,000 บาท
- ดอกเบี้ยเงินกู้และเงินบริจาคสมทบจำนวน 10,880 บาท
- มีผู้ชำระคืนเงินกู้แล้ว 3 ราย เป็นเงิน 26,000 บาท

สมาชิกที่กู้เงินกองทุน 1 ล้านบาทได้นำเงินไปทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

- ปลูกพืชสวนจำนวน 30 ราย เป็นเงินจำนวน 380,000 บาท
- เลี้ยงโคจำนวน 20 ราย เป็นเงินจำนวน 160,000 บาท
- ค้าขายจำนวน 21 ราย เป็นเงินจำนวน 283,000 บาท
- เปิดร้านซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ 1 ราย เป็นเงินจำนวน 20,000 บาท
- เปิดร้านเสริมสวยจำนวน 3 ราย เป็นเงินจำนวน 45,000 บาท
- ตัดเย็บเสื้อผ้าจำนวน 14 ราย เป็นเงินจำนวน 200,000 บาท

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ

การดำเนินงานที่ผ่านมาของกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอทางคณะกรรมการคิดว่ายังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการดำเนินงานของกองทุนไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาของสมาชิกในหมู่บ้านได้จริง กรรมการคิดว่ามาจากสาเหตุหลายประการ คือ จากตัวกรรมการ จากระเบียบของกองทุน จากตัวสมาชิก และจากระบบการจัดการของกองทุนเอง

สาเหตุที่มาจากกรรมการมีดังนี้

1. กรรมการขาดประสบการณ์ในการทำงานซึ่งจะต้องประสานงานกับองค์กรอื่นๆ เช่น ธนาคาร หน่วยงานของรัฐ รวมถึงการจัดทำบัญชีเอกสารการเงิน
2. กรรมการทำงานจริงๆ เพียงแค่ 8 คน ที่เหลือไม่มาทำงานเพราะในการเสนอชื่อเลือกตั้งกรรมการคนที่ถูกเสนอชื่อส่วนใหญ่ไม่เต็มใจที่จะเป็นกรรมการของกองทุน
3. ความยุติธรรมในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ สังเกตเห็นว่าเงินทุนนี้ไม่สามารถตอบสนองต่อชาวบ้านจริงๆ เพราะขาดความเชื่อมั่นจากกรรมการว่าผู้ันั้นจะมีความสามารถในการส่งคืนเงินกู้ได้
4. มติของกรรมการตอบสนองความต้องการของญาติตนเองมากกว่าสมาชิกคนอื่นๆ

สาเหตุที่มาจากระเบียบของกองทุน

1. ระเบียบที่มีอยู่ไม่สามารถเอื้ออำนวยให้กองทุนเติบโตได้ เพราะข้อตกลงในระเบียบกำหนดระยะเวลาในการชำระคืนเงินเร็วเกินไป คือจ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 1 / เดือน ส่วนเงินต้นชำระคืนครั้งเดียวตอนสิ้นปี ส่งผลให้เงินไม่พอที่จะจ่ายเงินกู้หมุนเวียนให้สมาชิกคนอื่นๆ ได้
2. ระยะเวลาเพียงหนึ่งปีที่กำหนดในสัญญา ทำให้สมาชิกไม่สามารถส่งเงินคืนได้ ถ้าหากคืนได้สมาชิกก็ต้องไปกู้เงินจากแหล่งอื่น

สาเหตุที่มาจากตัวสมาชิกเอง

สมาชิคนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่เสนอขอกู้ และกรรมการไม่สามารถเอาผิดกับสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามโครงการได้ เพราะส่วนใหญ่ร้อยละ 70 นำเงินไปใช้อย่างอื่น

สถานการณ์ในปัจจุบันของชุมชนบ้านคาหมอ วิถีชีวิตของชาวบ้านมีลักษณะเป็นชุมชนชานเมืองถูกวัฒนธรรมเมืองครอบงำ ในขณะที่เศรษฐกิจของชาวบ้านประสบกับปัญหาวิกฤติอย่างรุนแรง ผลผลิตที่ออกมาราคาตกต่ำมาก ทำให้ชาวบ้านมีรายได้น้อย แต่รายจ่ายตามกระแสวัฒนธรรมเมืองเข้ามามีอิทธิพลครอบงำหมู่บ้านมาก ทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีหนี้สินล้นพ้นตัว จากการทำแผนแม่บทชุมชนพบว่าข้อมูลการเป็นหนี้สินของคนในหมู่บ้านคาหมอมีหนี้สินรวมกันทั้งสิ้นจำนวน 20 – 30 ล้านบาท และกองทุนทุกกองทุนที่เข้ามาในหมู่บ้านชาวบ้านจะเป็นหนี้กันหมด กองทุนหมู่บ้านเองก็เป็นกองทุนหนึ่งตามนโยบายของรัฐบาลที่เข้ามาสู่หมู่บ้านคาหมอ โดยที่การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคาหมอที่ผ่านมาไม่สามารถเข้ามาแก้ปัญหาของชาวบ้านได้ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจึงมีความเห็นร่วมกันว่า ควรจะมีการศึกษาเพื่อให้ทราบข้อมูลฐานการผลิต รายรับ-รายจ่ายของสมาชิกที่เป็นอยู่จริง ตลอดจนหนี้สินทั้งหมด เพื่อที่จะค้นหา

แนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านเพื่อแก้ปัญหาของสมาชิก

ประเด็นในการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านการผลิต รายรับ-รายจ่าย และหนี้สิน ที่เป็นจริงของสมาชิกแบบเจาะลึก
2. ศึกษากระบวนการจัดการของกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอว่าเป็นอย่างไร และจะพัฒนา / ปรับปรุงอย่างไรเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการและสามารถแก้ปัญหาของสมาชิกได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของสมาชิกหมู่ที่ 6 บ้านคาหมอ ต.ขุนทะเล อ.ลานสกา
2. เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านที่เอื้อประโยชน์ให้กับสมาชิกในท้องถิ่น
3. เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ
4. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิกในหมู่บ้านคาหมอ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สมาชิกและกรรมการเกิดความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ
2. สมาชิกและกรรมการเข้าใจปัญหาของกันและกัน ร่วมกันหาแนวทางลดรายจ่าย ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยการรวมกลุ่มกิจกรรม
3. ทำให้ระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีแนวทางชัดเจนขึ้น และสามารถวางระเบียบที่สอดคล้องเพื่อช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างแท้จริง

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

พื้นที่ดำเนินการวิจัย

บ้านคาหมอ หมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทีมวิจัย

1. นายเจริญ ยืนยง บ้านเลขที่ 141/2 หมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุ 39 ปี การศึกษา ป.4 อาชีพทำสวน
2. นายรัชชัย สระบัว บ้านเลขที่ 224/1 หมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. นายจรัญ ชูหนู บ้านเลขที่ 19/1 หมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. นายสมบูรณ์ จัวนาน บ้านเลขที่ 79 หมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. นายสุนทร ชวงค์ บ้านเลขที่ 28/1 หมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. นายอ่อนเนอ จันธิปะ บ้านเลขที่ 39/2 หมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

แหล่งข้อมูล

1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกในหมู่บ้านคาหมอ
2. เอกสารของกองทุนหมู่บ้านคาหมอ
3. สภาพชุมชนบ้านคาหมอ
4. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดป่ายาง

วิธีดำเนินการวิจัย

เก็บข้อมูลในเรื่อง

- ข้อมูลพื้นฐานทางด้านการผลิต รายรับ - รายจ่าย และหนี้สินของสมาชิกและคนในชุมชนอย่างละเอียด

- การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

- ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ผ่านมา และความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิก

โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ทีมวิจัยได้แบ่งทีมในการเก็บข้อมูลโดยแยกออกเป็นโซนได้ 6 โซน ตามโซนบ้านดังนี้

- โซนบ้านบ่อทราย และโซนบ้านสวนหาว มีนายอ่อนเนอ จันธิปะ เป็นหัวหน้าทีมและมี

นายสมเกียรติ ศรีบรรจง กับนายประกอบ เรืองเดช เป็นผู้ช่วยเก็บข้อมูล

- โซนบ้านคาหมอ มีนายสุนทร ชวงค์เป็นหัวหน้า มีนางจารึก วรรณมณี เป็นผู้ช่วย

- โซนบ้านหนองค้อ มีนายสมบูรณ์ จัวนาน เป็นหัวหน้า มีนางวิไลวรรณ ศรีบรรจง เป็นผู้ช่วย

- โชนบ้านนาหมาย มีนายจรูญ ชูหนู และนายสมศักดิ์ ศรีโกคา
 - โชนบ้านคันหม่อง และโชนบ้านหนองประะ มีนายรัชชัย สระบัว เป็นหัวหน้าทีม
- นายโชคดี สุตะกาญจน์ และนายนำศักดิ์ เจริญผล เป็นผู้ช่วย

ทีมวิจัยจะลงไปในพื้นที่ที่รับผิดชอบเพื่อไปสอบถามข้อมูลเชิงลึกจากสมาชิกตามแบบสอบถาม ซึ่งทีมวิจัยได้ใช้แบบสำรวจข้อมูลของทีมแผนแม่บทชุมชนเป็นแนวทาง โดยไปสอบถามกับสมาชิกรายครัวเรือนและมีการจดบันทึก ซึ่งทีมวิจัยจะไม่นำแบบสอบถามไปนั่งจดต่อหน้าสมาชิก แต่จะใช้วิธีนั่งคุยกับสมาชิกแล้วจะกลับมาบันทึกแบบสอบถามที่บ้าน ซึ่งบางครั้งทีมวิจัยลงไปขณะที่สมาชิกกำลังทำงานอยู่ก็ต้องสนทนากับสมาชิกไปด้วย ช่วยสมาชิกทำงานไปด้วย หรือบางครั้งสมาชิกทำงานและคุยกับทีมวิจัยไปด้วย บางครั้งทีมวิจัยตามสมาชิกไปเก็บข้อมูลที่ตลาดหรือที่สวนและสถานที่ประกอบอาชีพของสมาชิก หลังจากทีมวิจัยแต่ละโชนบ้านเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนแล้วก็มาสรุปข้อมูลของแต่ละโชน จากนั้นจึงได้นำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปรวมเป็นข้อมูลชุมชน

2. การศึกษาเอกสาร ทีมวิจัยจะศึกษาจากเอกสารของกลุ่ม นำมาถอดข้อมูลโดยเอกสารที่ใช้ประกอบด้วย สมุดเงินฝาก ใบสัญญา ทะเบียนต่าง ๆ บัญชี เอกสารทางการเงิน สรุปรายงานการเงิน และบันทึกการประชุมของกลุ่ม

3. การใช้กลุ่มย่อยเพื่อถอดบทเรียนการทำงานที่ผ่านมาของกรรมการ โดยกรรมการกองทุนมาประชุมร่วมกันเพื่อบอกเล่าประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา ทั้งวิธีการทำงาน และปัญหาอุปสรรค

4. การศึกษาคูงาน ทีมวิจัยได้ไปดูงานการดำเนินงานของกลุ่มที่จะสะสมทรัพย์สินวัดป่ายางในเรื่องระบบทะเบียนบัญชีและการทำงบการเงิน รวมทั้งแนวทางการขยายกิจกรรมกองทุนไปสู่ธุรกิจอื่น ๆ โดยมีผู้ไปศึกษาคูงานประกอบด้วย ทีมวิจัยและกรรมการกองทุน มีนางกัลยา ศิริพรหม และนายไพศาล พรหมสิงห์ พร้อมด้วยพระสุวรรณ คเวสโก ซึ่งเป็นตัวแทนของคณะกรรมการกลุ่มวัดป่ายางเป็นวิทยากรให้ข้อมูล พร้อมทั้งสาธิตการทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดสำหรับใช้ในการลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรด้วย

หลังจากที่ได้ไปศึกษาคูงานมาแล้วทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ไปร่วมศึกษาคูงานมาช่วยกันสรุปผลการศึกษาคูงาน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ้านตาหม่องต่อไป

5. การจัดเวทีแกนนำ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยทีมวิจัย กรรมการบริหารกองทุนและผู้นำชุมชนที่เป็นทางการซึ่งประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการจัดเวทีแกนนำในครั้งแรกไม่ได้มีการวางแผนจึงทำให้เวทีไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทางทีมวิจัยจึงได้ปรับรูปแบบใหม่เป็นการจับเข้าพูดคุยกันระหว่างทีมวิจัย กรรมการกองทุน และผู้นำในหมู่บ้าน โดยนำเสนอข้อมูลการศึกษาเบื้องต้น รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อร่วมกันหาแนวทางพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น

6. การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล ทีมวิจัยได้นำข้อมูลที่แต่ละโชนสรุป และนำผลการศึกษากาการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านที่ผ่านมา รวมทั้งผลสรุปจากการศึกษาคูงานกลุ่มวัดป่ายาง มาสรุปเป็นผลการ

ศึกษาเบื้องต้นรายงานให้กับที่ประชุมผู้นำชุมชนรับทราบ เพื่อร่วมกันหาแนวทางพัฒนากองทุนหมู่บ้าน ให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หลังจากนั้นได้ร่วมกับทีมพี่เลี้ยงสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดเพื่อตอบคำถามโจทย์วิจัยที่ตั้งไว้ โดยมีการสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ร่วมกันภายในทีมวิจัย 5 ครั้ง
2. วิเคราะห์ร่วมกันระหว่างทีมวิจัยและพี่เลี้ยงจำนวน 7 ครั้ง
3. วิเคราะห์ร่วมกับการแลกเปลี่ยนกับโครงการวิจัยในเครือข่าย 7 โครงการ 4 ครั้ง

ระยะเวลาในการวิจัย

วันที่ 1 พฤศจิกายน 2545 ถึง 30 พฤศจิกายน 2546

งบประมาณที่ใช้

50,000 บาท

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของบ้านดาหมอ

ประวัติชุมชน

บ้านดาหมอตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนครัวเรือน 367 ครัวเรือน เป็นหมู่บ้านที่มีประวัติเก่าแก่มาก มีหลักฐานตั้งบ้านตั้งแต่ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ชื่อดาหมอนั้นเกิดมาจากตำนานเล่ากันต่อ ๆ มาว่า มีชายคนหนึ่งมีความรู้ ความชำนาญ ในการประกอบยาและทำการรักษาคนที่เจ็บป่วยในถิ่นนี้เป็นที่เลื่องลือ คนในชุมชนและต่างชุมชนเรียกท่านว่า “ดาหมอหรือปู่หมอ” ไม่มีใครรู้ว่านามจริงของท่านว่าชื่ออะไร ครั้นเมื่อย่างเข้าวัยชรา ท่านได้แจ้งความประสงค์ที่จะปลูกกระท่อมในที่ดินของตนเอง เพื่อจะได้บำเพ็ญบุญภาวนา ที่ดินตรงนี้เรียกว่า บ้านมะปรางหรือสวนปราง เมื่อท่านอยู่ได้ไม่นานก็ได้หายตัวไป จากตำนานเล่ากันว่าท่านได้แปลงร่างเป็นเทพไป ซึ่งตอนที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ท่านได้สะสมแร่ดิบุกไว้จำนวนหนึ่ง และบอกว่าท่านได้นำมาสร้างพระลาก และพระลากองค์นั้นก็ยังมีอยู่ที่วัดดาหมอจนทุกวันนี้

สภาพทางกายภาพ

บ้านดาหมอตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันตกประมาณ 30 กม. ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 7 โชน คือ

- 1) บ้านบ่อทราย 2) บ้านหนองค้อ 3) บ้านหนองประ 4) บ้านนาหยา 5) บ้านคันโหม่ง
- 6) บ้านดาหมอ และ 7) บ้านสวนหวาย มีอาณาเขตของหมู่บ้าน ดังนี้

ทิศเหนือ จดบ้านใหม่ทอน หมู่ที่ 4 ตำบลขุนทะเล

ทิศใต้ จดบ้านราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 7 ตำบลขุนทะเล

ทิศตะวันออก จดหมู่ที่ 5 อำเภอพระพรหม

ทิศตะวันตก จดหมู่ที่ 7 ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ และเทือกเขาวัง ซึ่งมีลำคลองเสาชงเป็น

เส้นแบ่งเขต

ภูมิประเทศของบ้านดาหมอเป็นที่ราบเชิงเขา ทางด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านเป็นภูเขาซึ่งเรียกว่า เขาวัง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมาก มีลำคลองไหลผ่านเลียบริมเชิงเขาวัง และตัดผ่านหมู่บ้านตรงห้วยบ้านสวนหวาย มีเนื้อที่เป็นนาข้าวอยู่ตรงใจกลางหมู่บ้านประมาณ 100 ไร่ เรียกว่า บ้านนาหยา และมีหนองน้ำธรรมชาติ 4 แห่ง ได้แก่ หนองค้อ หนองเตย หนองปิดตรา และหนองประ ซึ่งหนองน้ำเหล่านี้เป็นที่รองรับน้ำไหลบ่าจากลำคลองเสาชงในฤดูฝน ในอดีตหนองน้ำเหล่านี้จะมีปลาอาศัยอยู่ชุกชุมมาก แต่มาปัจจุบันหนองน้ำเหล่านี้ตื้นเขินมาก เมื่อถึงฤดูแล้งจะไม่มีน้ำหลงเหลืออยู่ในหนองเหล่านี้เลย ในหมู่บ้านมีถนน ร.พ.ช. คัดผ่าน 2 สาย คือ สายบ้านบ่อทราย - บ้านถลุงทอง และสายลานสกา - บ้านนาพรุ และมีถนนชลประทานคัดผ่าน 2 สาย คือ สายห้วยชลประทานล่าง - มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสายห้วยงาน

ชลประทานล่าง - บ้านเชิงแตระ มีถนนพัฒนาการ 2 สาย คือ สายบ้านคาหมอ- บ้านราษฎร์บำรุง สายคันโหม่ง - บ้านหินตก มีถนนซอย 2 สาย คือ ซอยบ้านหนองเคย และซอยหนองค้อ.

สภาพทางสังคม

บ้านคาหมอ มีครัวเรือนจำนวน 367 ครัวเรือน ประชากรจำนวน 1,433 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 682 คน เป็นหญิงจำนวน 751 คน ประชากรนับถือศาสนาพุทธ 100 % มีวัด 1 แห่ง และมีรูปปั้นคาหมอซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของคนในชุมชนและคนหมู่บ้านใกล้เคียง มี ส.ก.ค. ย่อย 1 แห่ง ในหมู่บ้านมีกลุ่มคนที่มีความผูกพันทางสายเลือดกลุ่มใหญ่อยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเจริญผลกับกลุ่มจันทิปะ ในอดีตคนในชุมชนใช้คลองเสาธงเป็นเส้นทางคมนาคม ต่อมาเมื่อมีการสร้างเขื่อนกันน้ำขึ้นในปี พ.ศ. 2507 ทำให้ลำคลองดินเงิน ไม่สามารถใช้เรือในการคมนาคมได้ จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเส้นทางคมนาคมมาใช้ถนนสัญจรมากขึ้น ซึ่งนับจากนั้นเป็นต้นมาทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมาเป็นการเห็นแก่ตัว เพราะค่านิยมของสังคมเมืองได้เข้ามามีอิทธิพลครอบงำวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน และเมื่อมีการสร้างเขื่อนชลประทานเกิดขึ้น การทำเกษตรแบบดั้งเดิมก็ถูกทำลายด้วยกลไกของแผนพัฒนา ทำให้ชาวบ้านในชุมชนต้องมุ่งหาทุนมาพัฒนาอาชีพของตัวเองด้วยการเป็นหนี้สหกรณ์ และร.ก.ส. ซึ่งเป็นหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อหาทุนมาใช้ในการประกอบอาชีพ

สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของคนในชุมชนบ้านคาหมอ คือการทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ทำสวนมังคุด ทุเรียน เงาะ ลองกอง มะนาว ขางพารา และนาข้าวบางส่วน เมื่อมีการขุดคลองชลประทานของภาครัฐขึ้น ทำให้คลองที่มีมาตามธรรมชาติถูกตัดขาด เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำในคลองธรรมชาติจะแห้งขอด น้ำในคลองชลประทานก็ไม่มีทำให้พืชผลต่าง ๆ ขาดน้ำ เป็นเหตุให้พืชผลทางการเกษตรไม่ค่อยได้รับผลเท่าที่ควรจึงทำให้ชาวบ้านไม่สามารถนำเงินมาใช้หนี้สินที่ค้างอยู่ได้ ทำให้คนในชุมชนบางส่วนไปหาพื้นที่ทำการเกษตรใหม่ด้วยการไปจับจองพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งจะเป็พื้นที่บนภูเขาต่างอำเภอและต่างจังหวัด บางส่วนก็เข้าเมืองไปรับจ้างเป็นกรรมกรใช้แรงงานเพื่อที่จะนำเงินมาใช้หนี้สินดังกล่าว

การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมของบ้านคาหมอมิให้ใช้อยู่หลายสาย แต่สายที่มีรถประจำทางวิ่งผ่านคือสายลานสกลนาพรุ โดยมีรถประจำทางวิ่งจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชมาขังตำบลขุนทะเล โดยมีจุดเริ่มต้นอยู่ที่บ้านบ่อทราย ส่วนเส้นทางอื่น ๆ ไม่มีรถประจำทางวิ่ง แต่สามารถใช้รถส่วนตัววิ่งได้อยู่หลายสายด้วยกัน เช่น สายชลประทานล่าง - เรือนจำกลางนครศรีฯ สายชลประทาน - มหาวิทยาลัยรามคำแหง สายชลประทานล่าง - บ้านเชิงแตระ และมีถนน ร.พ.ช. หนึ่งสาย คือ บ้านไม้หลา - บ้านดงทอง เส้นทางในหมู่บ้านจะเป็นถนนหินคลุกเป็นส่วนใหญ่

ข้อมูลฐานการผลิตของสมาชิกในชุมชนบ้านคาหมอ

การศึกษาข้อมูลฐานการผลิต รายรับ รายจ่าย และหนี้สิน ซึ่งได้มาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นแนวคำถาม โดยทีมวิจัยได้ลงสำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์คนในหมู่บ้าน พบว่า

1) พื้นที่ทำการเกษตร

พื้นที่ทำการเกษตร	จำนวน (ไร่)
รวม	1,975
นาข้าว	105
สวนยางพารา	254
สวนผลไม้ผสมผสาน	1,616

ตารางที่ 1 แสดงพื้นที่ทำการเกษตรในชุมชน

2) พืชผลทางการเกษตร

พืชผล	จำนวน (ตัน)
มัน้กุด	1,735
เงาะ	2,545
ทุเรียน	1,326
ลองกอง	1,991
มะนาว	3,558
มะพร้าว	1,451
หมาก	8,110
ยางพารา	11,820

ตารางที่ 2 แสดงพืชผลทางการเกษตร

3) ที่ดินทำกิน

ที่ดินทำกิน	จำนวน (ครอบครัว)
1-3 ไร่	192
3 – 5 ไร่	115
5 – 10 ไร่	20
10 – 20 ไร่	11
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	3
รวม	341

ตารางที่ 3 แสดงการถือครองที่ดินรายครัวเรือน

4) จำนวนสมาชิกในชุมชน

ประเภทสมาชิก	จำนวน (คน)
* เด็กเล็ก	66
* เด็กในวัยเรียน	203
* คนชรา	29
* คนพิการหรือทำงานไม่ได้	14
* คนวัยทำงานที่ทำงานอยู่ในหมู่บ้าน	1,057
* คนตกงานที่กลับมาอยู่บ้าน	-
* คนที่ไปทำงานต่างถิ่น	
- ไปทำงานต่างถิ่นชั่วคราว	66
- ไปทำงานต่างถิ่นโดยย้ายไปอยู่ประจำ	-
รวม	1,435

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลจำนวนสมาชิกในชุมชน

5) ที่ดินทำกินที่สมาชิกในชุมชนถือครอง

ลักษณะกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน	จำนวนที่ดิน (ไร่)
* โฉนด	1,652
* นส.3	313
* สปก.	106
* จ้างจองทำกิน	430
* แบ่งทำกิน	-
* เช่า	10
รวม	2,511

ตารางที่ 5 แสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินที่สมาชิกในชุมชนถือครอง

6) อาชีพและรายได้ของสมาชิกในชุมชน

รายได้ต่อปี	จำนวน (ครอบครัว)
* ตั้งแต่ 1 - 30,000 บาท	117
* ตั้งแต่ 30,001 - 60,000 บาท	72
* ตั้งแต่ 60,001 - 90,000 บาท	53
* ตั้งแต่ 90,001 - 120,000 บาท	42

* ตั้งแต่ 120,001 - 150,000 บาท	19
* ตั้งแต่ 150,001 - 180,000 บาท	15
* ตั้งแต่ 180,001 - 200,000 บาท	21
* ตั้งแต่ 200,001 ขึ้นไป	11
รวม	350

ตารางที่ 6.1 แสดงข้อมูลรายได้รวมของสมาชิกในชุมชน

ที่มาของรายได้จากการประกอบอาชีพ	จำนวน (ครอบครัว)	จำนวนเงิน (บาท)
* รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	340	15,000,000
* รายได้จากอาชีพหัตถกรรม	-	-
* รายได้จากอาชีพค้าขาย	22	4,200,000
* รายได้จากอาชีพด้านการบริการ	6	172,800
* รายได้จากอาชีพรับจ้าง	66	4,750,000
* รายได้จากลูกหลานส่งมาให้	29	1,580,000
รวม	350	25,700,800

ตารางที่ 6.2 ตารางแสดงข้อมูลรายได้จากการประกอบอาชีพต่างๆ

7) รายจ่ายของสมาชิกในชุมชน

จำนวนค่าใช้จ่ายรวมของสมาชิกต่อปี (บาท)	จำนวน (ครอบครัว)
* 1 - 30,000 บาท	-
* 30,001 - 60,000 บาท	15
* 60,001 - 90,000 บาท	85
* 90,001 - 120,000 บาท	103
* 120,001 - 150,000 บาท	124
* 150,001 - 180,000 บาท	15
* 180,001 - 200,000 บาท	8
* ตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป	-
รวม	350

ตารางที่ 7.1 แสดงรายจ่ายรวมของสมาชิก

รายการค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
* ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร	8,800,000
* ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาบุตรหลาน	11,560,100
* ค่าใช้จ่ายด้านต้นทุนการผลิต	7,666,400
* ค่าใช้จ่ายภาษีสังคม	2,198,400
* ค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้	9,276,000
รวม	39,500,900

ตารางที่ 7.2 ตารางแสดงข้อมูลค่าใช้จ่ายด้านต่างๆของสมาชิก

8) หนี้สินของสมาชิกในชุมชน

แหล่งเงินกู้	จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวน (ครอบครัว)
* ธกส.	23,776,000	178
* สหกรณ์	4,337,000	40
* กองทุน / กลุ่มในชุมชน	2,102,000	205
* นอกกระบบ	500,000	51
* อื่น ๆ (ค่าไฟแนนซ์ รถยนต์ ฯลฯ)	3,400,000	22
รวม	34,115,000	340

ตารางที่ 8.1 แสดงแหล่งหนี้สินของสมาชิกในชุมชน

จำนวนหนี้สิน	จำนวน (ครอบครัว)
* น้อยกว่า 10,000 บาท	112
* 10,001 - 30,000 บาท	22
* 30,001 - 60,000 บาท	34
* 60,001 - 90,000 บาท	15
* 90,001 - 120,000 บาท	24
* 120,001 - 150,000 บาท	18
* 150,001 - 180,000 บาท	16
* 180,001 - 200,000 บาท	20
* ตั้งแต่ 200,001 บาทขึ้นไป	8
รวม	269

ตารางที่ 8.2 แสดงภาวะหนี้สินของสมาชิก

ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านบ้านตาหมอ

กลุ่มแรงงานและธนาคารหมู่บ้าน

ในปี 2536 นายเจริญ ยืนยง ได้ก่อตั้งกลุ่มแลกเปลี่ยนแรงงานขึ้นโดยความร่วมมือของเพื่อนบ้าน 4-5 คน โดยกำหนดข้อตกลงว่าจะทำงานทุกวันอาทิตย์ สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามบ้านสมาชิกเรื่อยๆ การทำงานร่วมกันทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างการทำงานคนเดียวกับการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นจนต้องแบ่งกลุ่มทำงานออกเป็นสองกลุ่ม เพราะมีปัญหาในเรื่องของรอบเวลา สำหรับในเรื่องของงานนั้นก็มีปัญหาเรื่องเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น จอบ พร้า ตลอดจนปัจจัยการผลิตพวกปุ๋ย เป็นต้น กลุ่มจึงได้คิดสะสมเงินขึ้นโดยสะสมร่วมกันอาทิตย์ละ 10 บาท และเมื่อมีการจ้างงาน สมาชิกในกลุ่มก็จะไปทำงานกันทุกคนได้ค่าจ้างวันละ 200 บาท ต่อหนึ่งคนก็หักเข้ากองทุน 100 บาท เมื่อสมาชิกคนใดมีความต้องการจะซื้อเครื่องมือหรือซื้อปุ๋ยก็ให้ยืมไปก่อนแล้วค่อยมาผ่อนคืนกับกลุ่ม ซึ่งเกิดปัญหาเนื่องจากเงินทุนไม่พอ จึงได้เปลี่ยนมาตั้งเป็นธนาคารหมู่บ้านขึ้นในปี พ.ศ. 2542 โดยการเริ่มต้นจากสมาชิกจำนวน 56 คน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากกลุ่มแลกเปลี่ยนแรงงาน และสมาชิกได้มอบหมายให้นายเจริญ ยืนยง เป็นประธานกลุ่ม ปัจจุบันธนาคารหมู่บ้านบ้านตาหมอมีสมาชิกจำนวน 290 คน (ตุลาคม 2546) มีเงินทุนหมุนเวียนจำนวน 950,000 บาทเศษ

กองทุนหมู่บ้านบ้านตาหมอ

ในปี พ.ศ. 2544 รัฐบาลมีนโยบายจัดสรรเงินกองทุนให้กับหมู่บ้านทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนในการพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินหรือความจำเป็นที่เร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหา และสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

โดยทางสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้วางหลักเกณฑ์ในการจัดสรรเงินกองทุนไว้ดังนี้

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) ความพร้อมของระบบตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก

หลังจากรัฐบาลดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวแล้ว พัฒนาการประจำตำบลได้มาชี้แจงทำความเข้าใจกับชาวบ้าน โดยให้ชาวบ้านจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น ดังนั้นในวันที่ 6 พฤษภาคม 2544 นายสมพร ประทุมวรรณ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ร่วมกับพัฒนาการตำบลได้จัดให้มีการประชุมขึ้น ณ วัดคาหมอ จากนั้นที่ประชุมได้เลือกคณะกรรมการกองทุนขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยมีตัวแทนครัวเรือนของสมาชิกในหมู่บ้านมาประชุมร่วมกันอย่างน้อย 3 ใน 4 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน โดยในการคัดเลือกคณะกรรมการที่ประชุมได้วางข้อตกลงร่วมกันว่าให้มีผู้เสนอชื่อผู้ที่ จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการ 1 คน และให้มีผู้รับรองจำนวน 2 คน โดยที่ประชุมได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเอาไว้ดังนี้

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ

- 1) เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
- 2) เป็นผู้มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์
- 3) เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาจำคุกถึงที่สุด ว่าทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- 9) ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการ หรือมติของสมาชิก

ปรากฏว่าในการเลือกคณะกรรมการกองทุนในวันนั้น หมู่บ้านคาหมอได้เลือกคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 15 คน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ

1. นายเจริญ	ยืนขง	ประธาน
2. นายธวัชชัย	สระบัว	รองประธาน
3. นายประกอบ	เรืองเดช	เลขานุการ
4. นายโชคดี	สุตระกาญจน์	เหรัญญิก
5. นายสมบูรณ์	จ้วนาน	ฝ่ายจัดการ
6. นายเจริญ	ชูหนู	ฝ่ายสินเชื่อ
7. นายคำ	เจริญผล	ฝ่ายติดตามหนี้
8. นายเกษม	ปานดั้น	ประชาสัมพันธ์

9. นางวิไลวรรณ ศรีบรรจง	ฝ่ายบัญชี
10.นางสายไหม จันทิปะ	ฝ่ายบัญชี
11.นางกาหลง จิตอำนาจ	ฝ่ายธุรการ
12.นางสายทิพย์ บุญต่อ	คณะกรรมการ
13.นางราตรี สรทิพย์	กรรมการ
14.นางสว่าง อัครกุล	กรรมการ
15.นางสว่าง จันชนะพง	กรรมการ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

คณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งได้จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาของกองทุน 4 คนและผู้ทรงคุณวุฒิอีก 4 คน ดังนี้

รายชื่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน

1. นายสมพร	ประทุมวรรณ	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายอนันต์	สองพิมพ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายสมเกียรติ	ศรีบรรจง	อ.บ.ค.
4. นายพีระพงศ์	วรรณมณี	

รายชื่อที่ปรึกษา 4 คน

1. นายแอ๊ด	จันทิปะ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
2. นายอ่อนเนอ	จันทิปะ	อ.บ.ค.
3. นายเวียน	ทิพย์สุราษฎร์	อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายประทีป	ศรีบรรจง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการที่ปรึกษาร่วมกับกรรมการกองทุนได้จัดประชุมและข่างกฎระเบียบของกองทุนในวันที่ 21 กรกฎาคม 2544 หลังจากนั้น คณะกรรมการได้ประกาศให้ชาวบ้านเข้าร่วมประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับระเบียบที่ทางคณะกรรมการและที่ปรึกษาได้ร่วมกันข่างมา และได้เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขปรับปรุงในวันที่ 6 สิงหาคม พร้อมทั้งประกาศรับสมัคร ซึ่งตามระเบียบของกองทุนแห่งชาตินั้นจะต้องมีจำนวนครัวเรือนเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่ในหมู่บ้านเข้ามาเป็นสมาชิกและเข้าร่วมประชุมด้วย ทำให้คณะกรรมการมีความหนักใจเป็นอย่างมากเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านไม่ยอมเข้าร่วมกับกองทุน โดยให้เหตุผลว่าในการชำระคืนเงินกู้ภายใน 1 ปี นั้นเขาไม่สามารถที่จะชำระเงินกู้คืนได้ บ้างก็คิดว่ารัฐบาลโกหกหลอกลวง บ้างก็บอกว่าพวกเขาเป็นหนี้กองทุนอื่นๆอยู่เป็นจำนวนมากแล้วไม่ยอมมีหนี้สินเพิ่มอีกต่อไป ทำให้การรับสมัครในวันที่ 6 สิงหาคม 2544 นั้น ได้สมาชิกเพียง 80 คน ซึ่งจากระเบียบข้อบังคับของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านบ้านดาหม้อจะต้องมีสมาชิกจำนวน 125 คนเป็นอย่างน้อย ซึ่งสร้างความหนักใจให้กับคณะกรรมการเป็นอย่างมาก จากนั้นประธานกลุ่มก็ได้นัดคณะกรรมการมาประชุมในวันที่ 15 สิงหาคม 2544 มีคณะกรรมการมาประชุมเพียง 9 คน เพราะว่าจากการเลือกตั้งที่ผ่านมา กรรมการที่ได้รับการเลือกตั้ง ถูกเพื่อน ๆ

เสนอชื่อเข้ามาทั้งที่ตัวเองไม่อยากจะทำ และคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกบางท่านไม่มีความสามารถที่ทำงานให้กับกองทุนได้ เนื่องจากอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือไม่ได้ ดังนั้น เพื่อหาทางประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมให้ครบตามที่รัฐบาลกำหนด คณะกรรมการจึงตกลงกันว่าให้กรรมการ 1 คนไปหาสมาชิกมา 5 คน และกรรมการก็ได้ดำเนินการหาสมาชิกมาได้ตามจำนวนดังกล่าว แต่สมาชิกที่เข้าร่วมช่วงหลังนั้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นญาติพี่น้องของกรรมการ

ในที่สุดก็ได้สมาชิกครบตามระเบียบของสำนักนายกกว่าด้วยเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีสมาชิกจำนวน 201 คน สมาชิกที่เข้ามาถือหุ้นในนามของกลุ่มมี 4 กลุ่ม มียอดเงินถือหุ้นเริ่มแรกจำนวน 22,660 บาท มีค่าธรรมเนียม 6,430 บาท ทางคณะกรรมการได้นำเงินดังกล่าวไปเปิดบัญชีกับธนาคารเกษตรและสหกรณ์สาขาถนนสกา และได้เสนอเรื่องไปยังพัฒนากรอำเภอถนนสกา เพื่อรับการจัดสรรเงินกองทุน

กลุ่มได้รับเงินจัดสรรเงินทุนเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2544 และได้ปล่อยให้สมาชิกไปครั้งแรกจำนวน 74 ราย รวมเป็นเงินจำนวน 945,000 บาท หลังจากได้รับอนุมัติเงินกู้ไปแล้วก็ได้จัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ มีดังนี้

- 1) ฝ่ายบัญชี 2) ฝ่ายการเงิน 3) ฝ่ายทะเบียน 4) ฝ่ายธุรการ 5) ฝ่ายติดตามหนี้ 6) ฝ่ายบริการ

ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ หมู่ที่ 6

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำรงวิถีชีวิตบนพื้นฐานของการประหยัด อดออม เสียสละ สามัคคี มีวินัย และเพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปด้วยความคล่องตัวให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ทั้งต่อสมาชิก ชุมชน และสังคมอย่างมีระบบ จึงได้กำหนดระเบียบของกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ ไว้ดังนี้

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ

ข้อ 1 ระเบียบนี้ เรียกว่าระเบียบของกองทุนหมู่บ้านคาหมอ

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ได้ประกาศต่อที่ประชุมสมาชิก และที่ประชุมได้รับรอง

หมวดที่ 1

สำนักงาน และเวลาทำการ

ข้อ 3 สำนักงานของกองทุนหมู่บ้านคาหมอ ตั้งอยู่ที่วัดคาหมอ หมู่ที่ 6 ต.ขุนทะเล อ.ถนนสกา

จ.นครศรีธรรมราช

ข้อ 4 กองทุนหมู่บ้านคาหมอ จะเปิดบริการสมาชิกทุกวันที่ 15 ของทุก เดือน ตั้งแต่เวลา 9.00-15.00 น.

หมวดที่ 2

ข้อ 5 วัตถุประสงค์

(1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน

(2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก

(3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก

- (4) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของสมาชิกในการประกอบอาชีพ
- (5) เพื่อพัฒนากลุ่มองค์กรในหมู่บ้านให้เข้มแข็ง
- (6) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 6 ประการ คือ
 1. ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย
 2. เสียสละเพื่อส่วนรวม
 3. ซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อองค์กรต่อชุมชน
 4. รับผิดชอบต่อหน้าที่ และการกระทำ
 5. สามัคคีรวมพลัง สร้างสรรค์และพัฒนาองค์กร
 6. มีวินัยปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด

หมวดที่ 3

- ข้อ 6 ที่มาของเงินทุนและสินทรัพย์
- (1) เงินทุนที่รัฐบาลจัดให้
 - (2) เงินกู้ยืม ดอกเบี้ยต่ำ
 - (3) ดอกเบี้ยหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
 - (4) เงินบริจาค
 - (5) ค่าธรรมเนียมแรกเข้าของสมาชิก
 - (6) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
 - (7) เงินค่าหุ้นของสมาชิก
 - (8) เงินสมทบจากกลุ่ม องค์กร สมาชิก

หมวดที่ 4

- ข้อ 7 สมาชิกภาพและคุณสมบัติ
- (1) สมาชิกภาพของกองทุนจะต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่ที่ 6
 - (2) ต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
 - (3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายไร้ความสามารถ
 - (4) เป็นผู้ที่ไม่เห็นชอบกันเหตุผลและหลักการของกองทุน
 - (5) มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นกับกองทุน
- ข้อ 8 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน
- (1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
 - (2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 7 สามารถยื่นคำขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งประเภทบุคคล และกลุ่ม-องค์กรได้ทุกวันทำการของกองทุน
- ข้อ 9 สมาชิกหมดวาระการเป็นสมาชิกดังต่อไปนี้
- (1) ตาย-ลาออก

- (2) ข้ายภูมิลำเนา
- (3) ต้องโทษตามกฎหมายและถูกจำคุก
- (4) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุน
- (5) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม
- (6) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้
- (7) ผู้ที่ขาดหรือพ้นจากการเป็นสมาชิกอาจกลับมาเป็นสมาชิกใหม่ได้อีก แต่ต้องเป็นสมาชิกอยู่ 2 ปี จึงจะขอกู้เงินได้

หมวดที่ 5

ข้อ 10 การถือหุ้น และการฝากเงิน

- (1) สมาชิกของกองทุนจะต้องถือหุ้นแรกอย่างน้อยคนละ 10 หุ้น หุ้นละ 10 บาท รวม 100 บาทเป็นอย่างน้อย
 - (2) สมาชิกของกองทุนจะต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า 30 บาท
 - (2) สมาชิกผู้ถือหุ้นในนามของกลุ่มหรือองค์กรจะต้องถือหุ้นแรกเข้าจำนวน 20 หุ้น ๆ ละ 10 บาท และเสียค่าธรรมเนียม 100 บาท รวม 300 บาท
- สมาชิกสามารถยื่นคำขอถือหุ้นได้ตาม วัน เวลา ที่คณะกรรมการของกองทุน
เปิดทำการ
- (5) สมาชิกจะขอลดหุ้นคืนไม่ได้ (ยกเว้นกรณีที่พ้นจากการเป็นสมาชิก)

ข้อ 11 การสะสมเงินด้วยการฝาก

- (1) ฝากออมทรัพย์ ผู้ฝากจะต้องเปิดบัญชีเงินฝากจำนวน 500 บาท ขึ้นไป และจะต้องฝากหรือถอนได้ทุกวันทำการ
- (2) ฝากประจำ ผู้ฝากจะต้องเปิดบัญชีเงินฝากด้วยจำนวนเงิน 1000 บาท ขึ้นไป แต่ถ้าวอน ก่อนกำหนดจะต้องไม่ได้รับดอกเบี้ย
- (3) ฝากสัจจะ ผู้ฝากจะต้องฝากทุกเดือน ๆ ละ เท่า ๆ กัน แต่ไม่ต่ำกว่า 20 บาท
- (4) สมาชิกจะต้องนำสมุดเงินฝากมาทุกครั้งที่มาติดต่อกับคณะกรรมการทุกครั้ง
- (5) สมาชิกที่ไม่ขาดการส่งเงินสัจจะจะไม่ได้รับ

หมวดที่ 6

ข้อ 12 การให้กู้ยืม และการอนุมัติเงินกู้

สมาชิกสามารถยื่นคำขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำเงิน ไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังนี้

- (1) ใช้ในการประกอบอาชีพ
- (2) การสร้างงาน
- (3) ลดรายจ่าย
- (4) ใช้ในการสร้างงานหรือพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม-องค์กร

(5) บรรเทาเหตุ ฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน

ข้อ 13 การอนุมัติเงินกู้

สมาชิกผู้ที่มีความประสงค์ จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการ โดยระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

(1) สมาชิกที่ขอกู้ในนามของกลุ่มองค์กรจะต้องแนบหลักฐานการประชุมของกลุ่มองค์กรมาด้วย สมาชิกผู้กู้จะต้องถือหุ้นกองทุนธุรกิจของกองทุนด้วย

(2) ถ้าผู้กู้เงินจากกองทุนจำนวน 10,000 บาท จะต้องถือหุ้นจำนวน 100 บาท

ข้อ 14 ลักษณะโครงการ

สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินตามข้อ 12 (1),(2),(3),(4) ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ ต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง และมีความเป็นไปได้ และคุ้มค่าต่อการลงทุน

ข้อ 15 วงเงินกู้

วงเงินกู้ตามข้อ 12 (1),(2),(3),(4) สมาชิกกู้ได้รายละไม่เกินสองหมื่นบาทในกรณีที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบควรอนุมัติเงินกู้ให้สมาชิกรายใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะต้องเรียกสมาชิกประชุมเพื่อให้สมาชิกพิจารณาชี้ขาด แต่อนุมัติวงเงินกู้ได้ครั้งละไม่เกินราย 50,000 บาทต่อราย ในโครงการที่สมาชิกขอกู้ตามข้อ 12 (5) ต้องเป็นการกู้เพื่อรักษาพยาบาล หรือกรณีอื่นใดที่เดือดร้อนจริง ๆ แต่กู้ไม่เกิน 3,000 บาท

หมวดที่ 7

ข้อ 16 สัญญา-หลักประกัน-การชำระคืน

เงินกู้ทุกประเภทต้องทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการของกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดในการทำสัญญา สมาชิกต้องพาคนค้ำประกันมาให้พร้อมตามที่คณะกรรมการนัดหมาย

ข้อ 17 หลักประกันเงินกู้

1. เงินกู้ตามข้อ 12 (1),(2),(3) ต้องใช้สมาชิกของกองทุนค้ำประกัน 2 คนหรือจะใช้หลักทรัพย์ประกันก็ได้
2. เงินกู้ตามข้อ 12 (5) ให้ทำสัญญาอย่างเดียว
3. เงินกู้ตามข้อ 12 (4) ให้ทำสัญญากับคณะกรรมการของกลุ่ม หรือองค์กรนั้น
4. ถ้าผู้กู้ไม่ส่งเงินคืน ผู้ค้ำประกันจะต้องส่งเอง

ข้อ 18 การชำระคืนเงิน

1. เงินกู้ตามข้อ 12 (1), (2), (3), (4) ให้ผู้กู้ชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี
2. เงินกู้ตามข้อ 12 (5) ให้ผู้กู้ผ่อนชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยภายใน 3 เดือน

หมวดที่ 8

ดอกเบี้ย-กำไร-ค่าปรับ

ข้อ 19 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน ดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 3 บาทต่อปี

ข้อ 20 สมาชิกผู้กู้รายได้ไม่ปฏิบัติตามสัญญาจะต้องเสียค่าปรับดอกเบี้ยเพิ่มเป็นร้อยละ 0.5 บาทต่อเดือน สมาชิกที่ผิดสัญญาจะถูกตัดวงเงินกู้ลง

ข้อ 21 การจัดสรรกำไรสุทธิ

1. จ่ายเป็นเงินปันผลให้สมาชิกไม่เกิน 40%
2. จ่ายเป็นกองทุนสวัสดิการสมาชิกไม่เกิน 10%
3. จ่ายเป็นทุนสมทบกองทุน 20%
4. จ่ายเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ 15%
5. จ่ายเป็นทุนเพื่อสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน 10%
6. จ่ายเป็นทุนศึกษาสัมมนา ผีกรอบกรรมการ 5%

หมวดที่ 9

ข้อ 22 คณะกรรมการกองทุน

1. คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก กรรมการอื่นๆ รวมจำนวน 15 คน
2. คณะกรรมการกองทุนเกิดจากการเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่สมาชิก
3. คณะกรรมการกองทุน มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี
4. เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง ให้คณะกรรมการกองทุนจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่ง
5. ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว ให้คณะกรรมการกองทุนที่มีอยู่คัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระที่เหลืออยู่ภายใน 30 วัน
6. กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีก แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

ข้อ 23 คุณสมบัติของคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ข้อ 24 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแลจัดสรรผลประโยชน์ให้สมาชิก
2. ออกระเบียบข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ 25 ประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เป็นประธานในการประชุม
2. เรียกประชุมสมาชิก
3. กำกับดูแลระเบียบให้เป็นไปตามนโยบาย

ข้อ 26 ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุน เมื่อประธานกรรมการไม่อยู่ หรือเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำการแทน

ข้อ 27 ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่และรองประธานไม่ได้มาหรือมีภาระติดพันอย่างอื่นให้กรรมการกองทุนเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งสำหรับการประชุมคราวนั้น

ข้อ 28 เสร็จญญกมีหน้าที่ รวบรวมจัดเก็บ คูแรรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุนจัดทำบัญชี ควบคุมการใช้เงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อ 29 กรรมการกองทุนต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็นประธานอาจเรียกประชุมได้มากกว่า 1 ครั้ง และต้องมีกรรมการกองทุนเข้าร่วมประชุมมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะครบองค์ประชุม

ข้อ 31 การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้เป็นไปตามรูปแบบของระบอบประชาธิปไตย

ข้อ 32 การพ้นจากคณะกรรมการ

1. ตาย-ลาออก
2. ตามวาระ
3. ไม่ร่วมกิจกรรมของกองทุนเกิน 3 ครั้ง โดยไม่แจ้งเหตุ
4. ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3

หมวดที่ 10

การบัญชี

ข้อ 33 การจัดทำบัญชีให้ใช้ตามแบบกรมบัญชี และเป็นบัญชีที่ตรวจสอบได้

1. บัญชี เงินฝากทุกประเภท
2. บัญชี รับ-จ่าย
3. บัญชี สินทรัพย์ และหนี้สินของกองทุน

ข้อ 34 คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุนและรายงานการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการสนับสนุน เพื่อทราบถึงความก้าวหน้า ฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของกองทุนทุกสามเดือนและทุกรอบปี พร้อมทั้งแสดงบัญชีกำไรขาดทุน และงบดุลในปีบัญชีที่ล่วงมาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชี

หมวดที่ 11

การเงินและสินทรัพย์

ข้อ 35 การรับ-จ่ายเงินเป็นปัญหาสำคัญที่กองทุนจะต้องดำเนินการให้เป็นระบบและโปร่งใส เพื่อสร้างหลักประกันให้กองทุนยืนอยู่ได้ จึงกำหนดหลักการไว้ดังนี้

1. การเก็บรักษาเงินสด ให้เก็บไว้ในธนาคารที่รัฐบาลเป็นประกัน และเปิดบัญชีในนามกองทุน
2. การเบิกจ่ายเงินให้คณะกรรมการฝ่ายการเงินลงนามร่วมกันในเอกสารการเบิกจ่าย
3. คณะกรรมการรับผิดชอบการเงินของกองทุน ประกอบด้วย 1)ประธาน 2) เลขานุการ 3) เสร็จญญก

ทั้ง 3 คน เป็นผู้ลงนามในบัญชีเงินฝาก และให้ 2 ใน 3 ลงนามเบิกจ่าย

4. สิทธิประโยชน์ของกองทุนจะถือครองโดยกองทุน

หมวดที่ 12

การประชุม

ข้อ 36 การประชุมใหญ่ แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. การประชุมใหญ่ สามัญ ประธานกองทุนเป็นผู้เรียกประชุมตามเหตุผลอันสมควร และต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมเกินครึ่งในจำนวนสมาชิก จึงจะครบองค์ประชุม

2. การประชุมใหญ่ประจำปี เป็นการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในรอบปีโดยจะต้องมีสมาชิกเกินครึ่งเข้าร่วมประชุมจึงจะครบองค์ประชุม

3. กรณีที่ไม่ครบองค์ประชุม จะจัดประชุมใหม่ภายใน 15 วัน โดยสมาชิกไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกให้ถือว่าครบองค์ประชุม

ข้อ 37 อำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่

1. กำหนดแนวทางนโยบายและแผนงานในปีต่อไป

2. สรุปผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา

3. ปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับ

4. กำหนดแผนการใช้งบประมาณประจำปีและอื่นๆ

หมวดที่ 13

บทเฉพาะกาล

ข้อ 38 การปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับให้กระทำโดยที่ประชุมสมาชิกและต้องมีสมาชิก 2 ใน 3 ของที่ประชุมรับรอง

ข้อ 39 ให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2544

การขอรับเงินจัดสรรจากรัฐบาล

เมื่อทางหมู่ที่ 6 ตำบลขุนทะเล อำเภอเสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว จึงได้ดำเนินการจัดทำแบบ ก.ท.บ.2 ซึ่งได้มาจากอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ จากนั้นได้นำไปยื่นพร้อมเอกสารทะเบียนสมาชิก ระเบียบกองทุนและวาระการประชุมจัดตั้งกองทุน และเปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอเสนา จังหวัดนครศรีธรรมราช บัญชีเลขที่ 790-2-66615-2 ชื่อบัญชี “กองทุนหมู่บ้านดาหมอ” เพื่อรอรับการโอนเงินจากรัฐบาล และบัญชีเลขที่ 790-2-66614-4 ชื่อบัญชี “กองทุนหมู่บ้านดาหมอเพื่อการออมทรัพย์” เพื่อฝากเงินค่าหุ้นและเงินสัจจะ ซึ่งได้จากการระดมทุนจากสมาชิก ในวันที่ 2 กันยายน 2544 และได้รับการโอนเงินจากรัฐบาลในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2544 โดยกองทุนได้มอบให้นายเจริญ ยืนยง เป็นผู้ทำนิติกรรมสัญญากับทางธนาคาร

หลังจากที่กองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอได้รับการโอนเงินจากรัฐบาลแล้ว คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้จัดประชุมเพื่อวางแผนการบริหารจัดการเงินกองทุน โดยที่ประชุมของคณะกรรมการได้มีมติให้สมาชิกที่กู้เงิน กองทุนต้องชำระดอกเบี้ยเงินกู้ทุกเดือน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอมีสมาชิกเป็นจำนวนมาก การที่ กองทุนได้รับดอกเบี้ยทุกเดือนจะสามารถทำให้เงินกองทุนได้ไหลเวียนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การบริหารกองทุนเกิด สภาพคล่องได้ดีขึ้น หลังจากได้แนวทางในการบริหารจัดการกองทุนเรียบร้อยแล้วทางคณะกรรมการกองทุนได้จัดทำ ขกร่างหนังสือสัญญาเงินกู้ขึ้นพร้อมกับแบบฟอร์มการขอกู้เงินจากกองทุน

กิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านคาหมอ

1. ข้อกำหนดการฝากเงินหุ้น

- การฝากเงินหุ้นกองทุนกำหนดให้เป็นหุ้นละ 10 บาท
- สมาชิกหนึ่งคนต้องฝากเงินหุ้นไม่ต่ำกว่า 2 หุ้น และจะฝากเท่าไรก็ได้ทางกองทุนไม่จำกัดเพดาน เงินฝาก
- สมาชิกกองทุนจะต้องฝากเงินหุ้นทุกเดือน ถ้าหากสมาชิกขาดส่งเงินหุ้นจะมีผลต่อการพิจารณา การกู้
- เงินฝากของสมาชิกทางกองทุนจะนำมาปล่อยให้สมาชิกกู้

2. ข้อกำหนดการกู้ยืม

- เงินที่ปล่อยให้สมาชิกกู้มาจากเงินกองทุนที่ทางรัฐบาลให้มาและเป็นเงินที่ได้มาจากการฝากเงินหุ้น ของสมาชิกกองทุนโดยทางคณะกรรมการกองทุนได้แยกเงินออกเป็นสองส่วนด้วยกันและการปล่อย กู้ก็ดำเนินการแบบเกี่ยวกับการปล่อยกู้เงินล้าน โดยทางคณะกรรมการจะปล่อยเงินกู้ผ่านทางธนาคาร เหมือนกัน
- ทางกองทุนจะพิจารณาให้สมาชิกที่ฝากเงินหุ้นอย่างสม่ำเสมอมีสิทธิกู้เงินของกองทุนก่อน
- สมาชิกสามารถกู้ได้เพียงกองทุนเดียวระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับกองทุนสัจจะ แล้วแต่ว่ากรรมการ จะพิจารณาให้กู้จากกองทุนไหน
- ทางกองทุนจะคิดดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน

กองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ ได้ปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2544 โดยมี จำนวนผู้กู้ 74 ราย เป็นเงิน 945,000 บาท ซึ่งสมาชิกได้ทำโครงการเสนอมาเพื่อขอไปทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ปลูกลูกพืชสวน	จำนวน	25	ราย
2. เลี้ยงสัตว์	จำนวน	18	ราย
3. ค้าขาย	จำนวน	17	ราย
4. ตัดเย็บเสื้อผ้า	จำนวน	10	ราย
5. เปิดร้านเสริมสวย	จำนวน	3	ราย

6. เปิดร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์ จำนวน 1 ราย

ซึ่งในการปล่อยเงินกู้ นั้น สมาชิกที่ต้องการขอกู้จะต้องยื่นแบบคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนพร้อมทั้งแผนงานโครงการและงบประมาณที่ต้องใช้ เมื่อสมาชิกผู้ขอกู้ได้รับการอนุมัติแล้วจะต้องเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาลานสกา เพื่อคณะกรรมการจะได้โอนเงินเข้าบัญชีให้ พร้อมกับทำหนังสือสัญญาเงินกู้กับทางกองทุน (ตามระเบียบกองทุน)

การพิจารณาให้เงินกู้ คณะกรรมการจะดูจากโครงการที่สมาชิกเสนอมา และจะยึดหลักตามวัตถุประสงค์ของกองทุนและสภาพแวดล้อมของสมาชิก รวมถึงประวัติทางการเงินที่ผ่านมาของสมาชิกและกฎเกณฑ์ต่างๆ (ตามระเบียบกองทุน)

การปล่อยกู้ของกองทุนหมู่บ้านบ้านดาหมอ

วัน เดือน ปี	จำนวนคนกู้ (ราย)	จำนวนเงินกู้ (บาท)
15 ธันวาคม 2544	67	945,000
15 มีนาคม 2545	7	66,000
15 เมษายน 2545	1	3,000
15 กันยายน 2545	1	3,000
15 ตุลาคม 2545	10	110,000
15 พฤศจิกายน 2545	8	12,500
15 ธันวาคม 2545	50	650,000
15 มกราคม 2546	4	63,000
15 กุมภาพันธ์ 2546	3	18,000
15 มีนาคม 2546	1	3,000
15 เมษายน 2546	1	3,000
15 พฤษภาคม 2546	2	6,000
15 มิถุนายน 2546	4	12,000
15 กรกฎาคม 2546	1	3,000
15 สิงหาคม 2546	2	12,000
15 กันยายน 2545	5	36,000
15 ตุลาคม 2545	14	124,000
15 พฤศจิกายน 2545	19	254,000

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลการปล่อยกู้ของกองทุนหมู่บ้านบ้านดาหมอ

โดยในขั้นตอนการกู้ทางคณะกรรมการบริหารงานได้ให้สมาชิกที่มาขอเงินจากกองทุนได้จัดทำหลักฐานการกู้ตามระเบียบของกองทุน ประกอบด้วยเอกสารการขอกู้ สัญญาเงินกู้ และเอกสารการค้ำประกันที่ทางสำนักงานกองทุนได้กำหนดเอาไว้ และเมื่อสมาชิกกู้ไปแล้วจะต้องมาส่งดอกเบี้ยคืนให้กับกองทุนทุกเดือน และจะต้องชำระเงินต้นให้หมดภายในระยะเวลา 1 ปีตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน

3. การส่งคืนเงินกู้

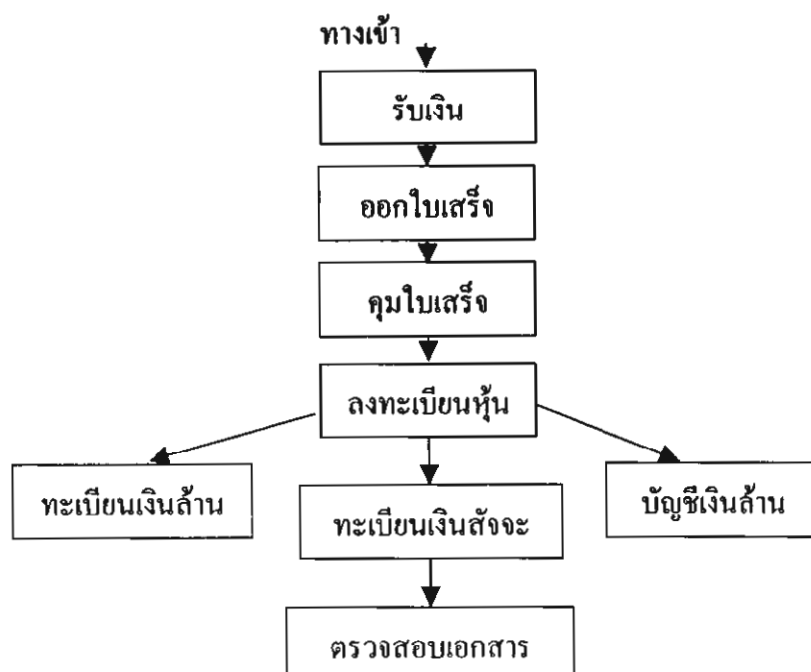
การส่งคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกมาส่งเงินดอกเบี้ยและเงินกู้ชำระคืนได้ตรงตามเวลาทุกราย แต่ว่าการส่งคืนเงินกู้สมาชิกจะส่งเงินกู้คืนกลับให้กองทุนโดยการปิดสัญญาเงินกู้เดิมและทำสัญญาเงินกู้ใหม่ก็คือสมาชิกคืนหนี้เก่าแล้วกู้กลับไปใหม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่นๆและมีผลต่อการดำเนินงานของกองทุน เพราะว่าการส่งคืนเงินกู้แล้วกู้กลับของสมาชิกจะทำให้สมาชิกคนอื่นๆที่ยังไม่กู้ไม่สามารถกู้ได้ทำให้สมาชิกที่จะกู้ต้องรอ และสมาชิกคนที่ไม่สามารถรอได้ก็ลาออกจากกลุ่มส่งผลให้สมาชิกของกลุ่มลดลงและทำให้สมาชิกขาดความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของกลุ่ม ส่วนในเรื่องการส่งเงินสัจจะของสมาชิก สมาชิกไม่สามารถมาส่งสัจจะได้ทุกเดือนหรือสม่ำเสมอ

4. ขั้นตอนการทำการกิจกรรม

บทบาทหน้าที่ในการทำงาน

จะมีการแบ่งหน้าที่การทำงานให้กับกรรมการกองทุนแต่ละคนรับผิดชอบในสมุทตะเบียนแต่ละเล่ม ซึ่งรวมถึงการจัดทำและเก็บรักษาสมุทตะเบียนดังกล่าวด้วย โดยในวันทำการกรรมการแต่ละคนจะนำสมุทตะเบียนที่ตนเก็บรักษามาบันทึกข้อมูลใหม่ตามบทบาทความรับผิดชอบที่ตนได้รับมอบหมาย เมื่อสิ้นวันทำการกรรมการแต่ละคนจะเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกันเพื่อสอบถามความถูกต้องและหากตรวจพบความผิดปกติใดๆ จะดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนให้ถูกต้องตรงกันทันที

แผนผังการทำงานของกองทุนหมู่บ้านตาหมอ ซึ่งจะทำการทุกวันที่ 15 ของเดือนที่วัดตาหมอ มีดังนี้
แผนผังแสดงการทำงานของกรรมการในวันทำการ

ในด้านของคณะกรรมการ ขณะนี้กองทุนหมู่บ้านคาหมอมีคณะกรรมการดำเนินงานที่ได้รับการคัดเลือกทั้งหมด 15 คน แต่มีคณะกรรมการมาทำงานจริงเพียง 9 คน ไม่มาทำงาน 6 คน มีสาเหตุดังนี้ 1) ทำไม่ถูกมีกรรมการบางคนเมื่อถึงวันทำการแล้วทำอะไร ไม่ถูกและไม่สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ ครั้งหลังจึงไม่มาทำงานอีก 2) ไม่มีเวลาเนื่องจากกรรมการกองทุนทุกคนมีภาระที่ต้องรับผิดชอบครอบครัว บางคนเวลาที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการทำงานส่วนตัว ไม่มีเวลาเหลือที่จะมาทำงานส่วนรวมให้กับหมู่บ้านเลย จึงไม่มาทำงานให้กับกลุ่ม 3) คณะกรรมการของกองทุนไม่มีวาระการประชุมทุกเดือน กรรมการกองทุนบางคนที่มาแล้วไม่มีงานทำ ครั้งต่อไปก็จะไม่มาอีกเลย

5. ระบบทะเบียน บัญชีของกองทุนหมู่บ้าน

ระบบทะเบียนของกองทุน

คณะกรรมการกองทุนได้จัดทำทะเบียนของกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

- 1) ทะเบียนสมาชิก
- 2) สมุดสัจจะกลุ่มกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอ
- 3) สมุดการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านคาหมอ ประจำเดือน
- 4) ทะเบียนคุมรายรับของกองทุนหมู่บ้านคาหมอ (เงินสัจจะ)
- 5) ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
- 6) ใบเสร็จรับเงิน

ระบบบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน

การจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านคาหมอ คณะกรรมการกองทุนจะทำบัญชีแบบชาวบ้าน โดยมีบัญชีเงินสด บัญชีแยกประเภท งบทดลอง งบกำไร-ขาดทุน และงบดุล ซึ่งคณะกรรมการจะปิดบัญชีในวันทำการกองทุน คือทุกวันที่ 15 ของเดือน และจะมีการตรวจสอบยอดรายรับ รายจ่าย และเงินสดให้ครบถ้วนถูกต้องต่อหน้าคณะกรรมการทั้งหมด และถ้าเกิดพบว่ามีเงินขาดไป คณะกรรมการที่รับผิดชอบต้องชี้แจง ซึ่งการทำบัญชีแบบนี้กรรมการของกองทุนสามารถสรุปบัญชีและความเคลื่อนไหวทางการเงินของกองทุนได้เพียงคนเดียวเท่านั้น

เนื่องจากคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านคาหมอไม่เคยมีประสบการณ์ในการบริหารเงินกองทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลมาก่อน ทำให้ดูเหมือนว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคาหมอถูกบังคับให้ทำบัญชีของกองทุนตามแบบฟอร์มที่กำหนดมาจากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งเป็นปัญหาคอการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนเป็นอย่างมาก เนื่องจากระบบบัญชีที่คณะกรรมการกองทุนบางคนเคยมีประสบการณ์ทำมาก่อน และกรรมการพอมีความเข้าใจอยู่บ้างเป็นบัญชีแบบชาวบ้านที่ไม่ตรงกับบัญชีที่ทางสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่พัฒนากรด้าบลกำหนดให้ทำ รูปแบบบัญชีที่ทางสำนักงานกองทุนหมู่บ้านนำมาให้คณะกรรมการกองทุนทำ คณะกรรมการมีความรู้สึกที่บัญชีดังกล่าวมีความยุ่งยากและมีความซับซ้อนมาก กรรมการส่วนมากไม่เข้าใจและไม่สามารถทำได้ ส่งผลให้ระบบทะเบียนบัญชีและงบการเงินของกองทุนหมู่บ้านคาหมอไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร ทำให้กรรมการไม่สามารถอธิบายความเคลื่อนไหวทาง

ด้านการเงินแก่สมาชิกได้ จนทำให้สมาชิกเกิดความระแวงต่อการทำงานของคณะกรรมการ มีสมาชิกบางส่วนคิดว่ากรรมการ โกงเงินของกองทุนไป จนบางครั้งทำให้กลุ่มเกิดการระส่ำระสาย เกิดความแตกแยกขึ้น

เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2546 ได้มีทีมงานจากส่วนกลางมาตรวจสอบบัญชี ทำให้มีปัญหาเพราะผู้ที่มาตรวจไม่เข้าใจบัญชีแบบชาวบ้าน คณะกรรมการฝ่ายบัญชีของกองทุนหมู่บ้านคาหมอกก็อยากที่จะศึกษาระบบบัญชีและทำระบบบัญชีกองทุนตามแบบที่ทางสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มาแต่เนื่องจากทางรัฐบาลไม่ได้จัดให้มีการอบรมการทำบัญชีดังกล่าวให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านคาหมอกซึ่งนับตั้งแต่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคาหมอกได้ดำเนินงานกองทุนมาจนถึงปัจจุบันนี้ คณะกรรมการได้เข้าอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีเพียง 2 ชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งเป็นการอบรมที่ทางสำนักงานกองทุนเป็นผู้จัด เมื่อคณะกรรมการกลับมาถึงกองทุนของตัวเองก็ไม่สามารถทำบัญชีได้ เพราะการใช้ระยะเวลาในการอบรมเพียงแค่นั้นไม่สามารถทำอะไรได้ และทางคณะกรรมการกองทุนจะหาแหล่งที่ศึกษารูปแบบการทำบัญชีกองทุนเองก็ไม่มีเงินทุนสนับสนุน เนื่องจากทางกองทุนหมู่บ้านเองก็ยังไม่ได้จัดสรรกำไรและสัดส่วนในการศึกษาเรื่องระบบทะเบียนบัญชีเอาไว้ จึงจำเป็นต้องทำตามรูปแบบที่เข้าใจและสามารถทำได้ไปก่อน แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการทำทะเบียน บัญชีของกองทุนหมู่บ้านคาหมอกจะไม่ได้ทำตามรูปแบบที่ทางสำนักงานกองทุนกำหนดมา แต่ก็ได้ทำตามแบบที่ทางคณะกรรมการเข้าใจและสามารถทำได้ไปก่อน ยอดเงินของกองทุนหมู่บ้านคาหมอกไม่ได้สูญหายไปไหน เงินในบัญชีกองทุนก็ยังตรงกับยอดเงินในบัญชีของธนาคารทุกอย่าง และยอดเงินดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ครบถ้วน

6. ประเด็นปัญหาที่พบในการทำทะเบียน บัญชีของกองทุนหมู่บ้านคาหมอก

1) คณะกรรมการกลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านบัญชี การบันทึกรายการและการจัดทำทะเบียนต่างๆของกองทุนในปัจจุบันอาศัยการทำความเข้าใจกันเองภายในกลุ่ม และจากการได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ซึ่งยังไม่สามารถทำให้กองทุนหมู่บ้านคาหมอกสามารถสรุปผลการปฏิบัติงานออกมาในรูปงบดุลและงบกำไรขาดทุนได้อย่างถูกต้องชัดเจน

2) การจัดทำทะเบียนต่างๆบางส่วนมีรายละเอียดที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้เสียเวลาและเกิดการสิ้นเปลืองในการบันทึกข้อมูล

7. การนำเงินกองทุนไปใช้ประโยชน์

ทีมวิจัยได้ประเมินผลการนำเงินกองทุนไปใช้ของสมาชิกที่ขอกู้เงิน ได้ผลดังนี้

สมาชิกที่กู้เงินไปแล้วและได้นำเงินไปใช้จริงตามโครงการที่เสนอไว้กับกองทุนน้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วสมาชิกไม่ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ สาเหตุที่เป็นแบบนี้เพราะว่าสมาชิกมีความจำเป็นที่จะต้องเขียนโครงการเสนอกองทุนตามระเบียบของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งการเขียนโครงการของสมาชิกไม่ได้เขียนให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของสมาชิก เมื่อสำนักงานกองทุนบอกว่าสมาชิกจะต้องเขียนโครงการจึงทำให้พวกเขาต้องเขียนโครงการหลอกๆขึ้นมาเพื่อขอกู้เงินดังกล่าว และได้นำเงินทุนที่ได้มาไปใช้อย่างอื่นที่เป็นความเดือดร้อนของครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่ได้นำเงินกู้ดังกล่าวไปใช้คืนหนี้สินที่มีอยู่เดิม การใช้จ่ายในครัวเรือน และที่เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน

พืชผลทางการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านหมู่ที่ 6 ได้รับผลไม้เต็มที่ไม่เพียงพอเนื่องจากต้องพึ่งพาธรรมชาติ ฝนตกไม่แน่นอน ประกอบกับระบบชลประทานของหมู่บ้านก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ บางครั้งฝนแล้งมาก เกษตรกรไม่มีน้ำใช้ในส่วนผลไม้ ทำให้ผลไม้ไม่ติด ถ้าหากว่าปีใดผลผลิตทางการเกษตรได้รับผลดีราคาก็ตกต่ำ เพราะจำนวนผลผลิตในหมู่บ้านออกมามากเกินไป บางครั้งชาวบ้านเอาผลผลิตไปจำหน่ายก็ถูกเอาเปรียบจาก พ่อค้าคนกลางมากคราครา ทำให้ขาดทุน เพราะว่าขั้นตอนการทำสวนของชาวบ้านจะต้องซื้อวัตถุดิบที่เป็นต้นทุน ในการผลิตในราคาที่สูงจากท้องตลาดทุกอย่าง ตั้งแต่เมล็ดพันธุ์ ยาฆ่าแมลง และปุ๋ยเคมี ซึ่งวัตถุดิบเหล่านี้เป็น ต้นทุนที่ชาวบ้านไม่สามารถผลิตได้เองในหมู่บ้านเลย เมื่อสมาชิกซื้อวัตถุดิบเหล่านี้ในราคาที่แพง เมื่อมีผลผลิตออกมาขายได้ราคาก็ทำให้ประสบกับภาวะขาดทุน นอกจากนี้ ชาวบ้านก็ไม่มีความรู้ในการที่จะแปรรูปผลผลิตเพื่อ ที่จะเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ ทำให้ไม่มีรายได้พอที่จะนำเงินมาชำระหนี้สินที่มีอยู่เดิม รวมทั้งหนี้สินของ กองทุนหมู่บ้านได้ นอกจากนี้แล้วในส่วนตัวของสมาชิกเองยังหลงใหลในค่านิยมของนายทุนและเทคโนโลยี ที่ทันสมัย ทำให้ไม่ลงแรงทำอะไรเอง คิดแต่จะซื้อจากภายนอก เงินทุนที่ได้รับการอนุมัติไปจึงไม่เพียงพอต่อการ ลงทุน ซึ่งจากการศึกษาของทีมวิจัยพบว่า เงินที่สมาชิกลำนาชำระคืนเงินกู้กองทุนหมู่บ้านตามขอส่วนมากแล้ว จะเป็นเงินรายได้ที่มาจากการประกอบอาชีพรับจ้างของสมาชิก และการขยืมเงินกู้ระยะสั้นมาผ่อนจ่ายหนี้สิน

งบดุลกองทุนหมู่บ้าน

ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2545

สินทรัพย์	บาท	หนี้สิน + ทุน	บาท
เงินฝากธนาคาร	215,121.11	ทุนที่รัฐบาลจัดสรรมาให้	1,000,000.00
เงินที่สมาชิกกู้	1,008,600.00	กองทุนสัจจะ	88,280.00
		กองทุนแรกเข้า	22,060.00
		กำไร	113,381.11
รวม	1,223,721.11		1,223,721.11

6. การจัดสรรผลกำไร

ผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตามขอที่นำมาปันผลได้มาจากดอกเบี้ยเงินกู้สัจจะและ ดอกเบี้ยเงินกู้เงินล้าน มีการจัดสรร ดังนี้

เงินกำไรทั้งสิ้น (กำไรจากกองทุน 1 ล้านและเงินกู้สัจจะ)	จำนวน	113,381.11	บาท
1. จ่ายเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ 15%	เป็นเงิน	17,007.17	บาท
2. จ่ายเป็นกองทุนสวัสดิการของสมาชิก 10%	เป็นเงิน	11,338.11	บาท
3. จ่ายเป็นทุนสมทบกองทุน 20%	เป็นเงิน	22,676.22	บาท
4. จ่ายเป็นกองทุนสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน 10%	เป็นเงิน	11,338.11	บาท
5. จ่ายเป็นทุนศึกษาสัมมนาของคณะกรรมการ 5%	เป็นเงิน	5,669.06	บาท
6. จ่ายเป็นเงินปันผลให้สมาชิก 40%	เป็นเงิน	45,352.44	บาท